

ÖZET

Adnan Menderes Üniversitesi Öğrencilerinde Sosyal Fobinin Yaygınlığı, Yaşam Kalitesi ve Kimlik Oluşumu Üzerine Etkileri

Amaç: Bu çalışma üniversite öğrencilerinde sosyal fobi sıklığının, yatkınlık oluşturan risk faktörlerinin, eşlik eden madde kullanımı ve klinik tanıların belirlenmesi; sosyal fobinin kimlik gelişim sürecine, yaşam kalitesine ve akademik başarıya olan etkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirildi.

Metod: Çalışmaya 1 Mart - 1 Haziran 2008 tarihleri arasında Adnan Menderes Üniversitesinde eğitim gören 700 öğrenci katıldı. Katılımcılara 24 sorudan oluşan sosyodemografik veri formu, Liebowitz Sosyal Anksiyete Ölçeği, Türkler için Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Kısa Formu, Kimlik Duygusu Değerlendirme Aracı uygulandı. Tanılar DSM-IV-TR (Amerika Psikiyatri Derneği, 2000) ölçütlerine göre psikiyatrik görüşmelerle kondu.

Bulgular: Araştırmaya katılanlarda sosyal fobinin bir yıllık yaygınlığı % 20.9, yaşam boyu yaygınlığı % 21.7 olarak hesaplandı. Son 1 yılda sosyal fobi görülenlerin % 74.6'sında, yaşam boyu görülenlerin ise %76.5'inde özgül sosyal fobi söz konusuydu. Özgül veya yaygın sosyal fobisi olanlar ile sosyal fobisi olmayanlar arasında Liebowitz sosyal anksiyete ve Kimlik Duygusu Değerlendirme Aracı puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark saptandı. Kadınlarda, gelir seviyesi düşük olanlarda, son 15 yıllık sürede en çok köylerde ve kasabalarda (ilçelerde) yaşayanlarda, ailede psikiyatrik hastalık öyküsü olanlarda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha sık sosyal fobi görüldü. Lojistik regresyon analizinde; kadınlar erkeklere göre 1.7 kat, son 15 yılda en uzun süre şehirlerde yaşayanlara göre ilçelerde yaşayanlar 1.5 kat, köyde yaşayanlar 1.9 kat, ailesinde psikiyatrik hastalık öyküsü olanlar olmayanlara göre 1.8 kat daha fazla sosyal fobi riskine sahipti. Gelir seviyesinin artışıyla beraber sosyal fobi görülme sıklığının azaldığı görüldü. Sosyal fobisi olmayanlarda sigara kullanma, sosyal fobiklerde özkıyım düşüncesi anlamlı düzeyde yüksek bulundu. WHOQOL-BREF-TR yaşam kalitesi alan skorlarının tümünde sosyal fobisi olmayanlarda olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek yaşam kalitesi puanları saptandı. Sosyal fobisi olanlarla olmayanlar arasında kendi öz bildirimlerine göre akademik başarıda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark saptanmadı.

Sonuç: Uzun yıllar ihmal edilen sosyal fobi üniversite öğrencilerinde oldukça sık görülen ve kimlik gelişim süreci ve yaşam kalitesini oldukça etkileyen bir hastalıktır. Erken tanınıp tedavi edilmesi öğrencilerin hem yaşam kalitelerinin yükselmesini, hem de kimlik gelişimlerinin sağlıklı bir

yönde ilerlemesini sağlayabilir. Ailelerin, öğretmenlerin ve akademisyenlerin bu konuda daha duyarlı olması ve bu kişileri tedavi arayışına yönlendirmeleri büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal fobi, üniversite öğrencisi, yaşam kalitesi, kimlik gelişimi